

Fylkesmannen i Vestland
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Deres ref.: 2020/4557

Vår ref.: 19/238

Vår dato: 14.09.2020

Saksbehandler: Mari Pleym // Kontor for
hjelpemidler og levekår

Spørsmål om refusjonskrav etter sosialtenestelova i etterbetalte trygdeytningar

Det vises til deres brev datert 11.03.20. Vi beklager at det har tatt tid for oss å besvare henvendelsen.

Henvendelsen gjelder periodisering i refusjonssaker og hva som er «hjelp i en nødssituasjon» i refusjonssaker etter sosialtjenesteloven § 26.

Innledningsvis vil vi vise til at sosialtjenesteloven § 26 er ment for situasjoner hvor en person har søkt en ytelse etter folketrygdloven, men hvor det tar tid før søknad er avgjort, og hvor personen trenger penger til livsopphold frem til søknad er avgjort. Kommunen forskutterer da i realiteten stønad frem til arbeids- og velferdsetaten har behandlet saken.

Folketrygdloven er en rettighetslov, hvilket betyr at personer som fyller betingelsene for en ytelse skal få det utbetalt, og refusjonsadgangen er et inngrep som krever hjemmel i lov, jf. legalitetsprinsippet.

Refusjonsadgangen er begrunnet i at det ikke anses rimelig at en person får utbetalt dobbel offentlig ytelse for samme formål og samme periode. Selv om det er et ønske fra lovgiver å unngå dobbeltbetaling, så må anvendelsen av bestemmelsen skje innenfor de rammene som loven(e) setter.

Sosialtjenesteloven § 26 innebærer at kommunen får en særegen og effektiv måte å inndrive sitt krav, og er i realiteten en motregning. Det er derfor viktig at man ikke utvider den adgangen som lovgiver har åpnet for.

NAV // ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET // KONTOR FOR HJELPEMIDLER OG LEVEKÅR

Postadresse: Postboks 5 St. Olavs plass // 0130 Oslo

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

Det må for det første være tale om «utlegg til samme formål og for samme tidsrom», det må være gjort en vurdering av om hvorvidt det skal kreves refusjon, jf. at bestemmelsen er en «kan-regel» og øvrige krav til fremgangsmåte må være oppfylt.

Dere viser til at det i noen klagesaker er vanskelig å vurdere om stønaden etter sosialtjenesteloven er gitt for den samme perioden som den etterbetalte uføreytelsen. Dette gjelder eksempelvis i saker der NAV har innvilget innboforsikring og strøm. Når det gjelder disse stønadene blir de vanligvis innvilget hhv på forskudd og etterskuddsvis. Dere viser videre til at det er viktig at NAV-kontorene praktiserer periodisering konsekvent.

Sivilombudsmannen har bedt direktoratet om å presisere hvilke prinsipper NAV-kontoret skal benytte for periodisering av utgifter til strøm.

Arbeids- og velferdsdirektoratet legger til grunn at en strømutfgift periodiseres på det vis at den legges til der den er forbrukt. Da vil det bli samsvar med øvrige utgifter til livsopphold. Ble strømmen brukt i januar, er det en utgift som periodiseres til januar selv om faktura først foreligger på et senere tidspunkt og vedtak og utbetaling gjøres etterskuddsvis. Det vises til rundskrivets omtale i punkt 4.26.2.1: «Hvert enkelt vedtak med **stønadsperiode** skal ses opp mot tilsvarende periode i etterbetalingen».

En utgift som betales forskuddsvis, slik som innboforsikring, vil kunne periodiseres på det vis at en fordeler utgiften ut over perioden. Om forsikring er betalt for ett år frem, deles utgiften på 12 for å finne månedlig utgift.

I tillegg har dere spørsmål knyttet til hva som er «hjelp i en nødssituasjon» i refusjonssaker etter sosialtjenesteloven. Dere mener det er en utfordring at det ikke er noe skarpt skille mellom sosialhjelpsbehov generelt og hjelp i nødssituasjoner. Slik dere ser det, fremkommer det ikke hvilke hensyn som ligger til grunn for at direktoratet innskrenker kommunens mulighet til å kreve refusjon.

Dere har forstått merknadene i rundskrivet slik at «økonomisk stønad gitt som hjelp i nødssituasjoner» omfatter de tilfeller der NAV-kontoret i en akutt situasjon rent kortvarig innvilger økonomisk stønad frem til annen løsning er på plass. Og at NAV-kontoret ikke er avskåret fra å kreve refusjon i eksempelvis dekning av strøm i de tilfeller der stenging medfører tap av livsopphold. Dere skriver at det er vanskelig å se rimeligheten av at kommunen i disse tilfellene ikke skulle kunne kreve refusjon for en løpende strømutfgift som tjenestemottaker har hatt midler til å dekke, men ikke prioritert å betale.

Vi har i tidligere lovtolkning, deriblant e-post 26.02.15, vist til at det avgjørende for forståelsen her er hvilken situasjon vedkommende har kommet i, og ikke hva man er innvilget stønad til. Er det slik at en tjenestemottaker har mottatt midler til dekning av eksempelvis husleie, men ikke benytter midlene til omsøkte formål og senere havner i en situasjon der det er fare for tap av livsopphold (utkastelse), er det uten betydning hvordan vedkommende havnet i denne situasjonen. Kommunen kan kreve refusjon for vedtaket der husleien opprinnelig ble innvilget, men ikke for en ev restanseutbetaling i nødssituasjon. Her vil vi vise til lovens ordlyd som gjelder «samme formål». Vår forståelse, i tråd med

legalitetsprinsippet, er at man må ha en streng fortolkning av hva som er samme formål. Slik vi ser det, kan ikke kommunen få dekning to ganger for samme formål i samme periode.

Overstående forståelse sikrer likebehandling med andre som mottar ytelser etter folketrygden (i utgangspunktet selvhjulpen) og som kan havne i en nødsituasjon og eksempelvis trenge stønad til strøm- eller husleierestanse. Det vil ikke være mulighet for refusjon i slike tilfeller.

Utover dette, er det av betydning å nevne at kommunen må arbeide sosialfaglig, gi opplysning, råd og veiledning for å hindre at det oppstår situasjoner der tjenestemottakere havner i nødssituasjoner. Vi vil og minne om at det er en mulighet for å innvilge stønad som lån der kriteriene for det er oppfylt.

Vi vil vurdere på hvilken måte spørsmål knyttet til periodisering og forståelsen av «nødssituasjon» kan komme tydeligere frem i rundskriv til sosialtjenesteloven.

Med hilsen

Tormod Moland
kontorsjef
Kontor for hjelpemidler og levekår

Mari Pleym
seniorrådgiver
Kontor for hjelpemidler og levekår

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Kopi til

Fylkesmannen i Agder
Fylkesmannen i Innlandet
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Oslo og Viken
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Fylkesmannen i Trøndelag
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Mottakerliste

Fylkesmannen i Vestland